

KONU
10

DAMAR DEĞERLENDİRMESİ SIVI VE KAN ÜRÜNLERİ TEDAVİSİ

Prof. Dr. Nurhan Bayraktar

GİRİŞ

Acil bakımda, hastanın mevcut sağlık sorunu ne olursa olsun, dolaşımının sağlanması ve dolaşımı etkileyen faktörlerin kontrol altına alınması en önemli konular arasındadır. Bu kapsamda hastanın damar değerlendirilmesi, sıvı ve kan ürünleri tedavisi acil hastasının bakımında temel uygulamalardan biridir.

DAMAR DEĞERLENDİRMESİ VE İNTRAVENÖZ KATETER YERLEŞTİRME

İntravenöz kateter yerleştirilmesi acil bakımda en sık yapılan ve yüksek önceliği olan uygulamalardandır. İntravenöz kateter yerleştirme işleminin uygun tekniklerle ve zamanında yapılması acil hastasının mevcut sağlık sorununun tedavisinde kritik öneme sahiptir.

Damara erişim ilaç uygulamaları, sıvı ve elektrolit replasmanı, kan/ kan ürünlerinin transfüzyonu ya da hemodinamik izlem için gereklidir. Bu amaçla genellikle el ya da koldaki periferik venlere kateter yerleştirilir. Santal venler invaziv hemodinamik izlem, konsantre solusyonların infüzyonu için ya da periferik damarlara ulaşımın zor olduğu durumlarda uygulanır. Kateterin yerleştirileceği alan hastanın durumunun aciliyetine, venlerinin durumuna ve verilecek olan sıvının özelliğine göre belirlenir. Kemik iliğine iğne yerleştirilmesi (intraosseöz girişim) da acil girişim için kullanılabilir. Hastalara uzun süreli tedavilere yönelik kateterler ya da implant portlar takılabilir. İğne hasarını önlemek ve kan ile bulaşan enfeksiyonları önlemek için iğnesiz intravenöz sistemler geliştirilmiştir.

Periferik Venöz Yol

Periferik intravenöz yoldan kateter yerleştirmek acil bakım hemşiresinin sahip olması gereken temel beceriler arasındadır. Bu amaçla uygun damarın, kateterin seçilmesi ve işlemin aseptik tekniğe uygun olarak gerçekleştirilmesi önemlidir.

Damar Seçimi: Periferik intravenöz kateter yerleştirilmesi için doğru alanın belirlenmesi, işleme bağlı komplikasyonların önlenmesinde ve tedavinin etkin olarak gerçekleştirilmesinde önemlidir. Alan seçiminde aşağıdaki konular dikkate alınmalıdır:

- Kateter yerleştirilecek venin ve bulunduğu alanın durumu: Daha önce infiltrasyon, filebit, skleroz ya da tromboz olan venlere; arteriovenöz fistül, ödem, enfeksiyon, deformite, skar olan; cilt bütünlüğü bozulmuş ya da dolaşımı yetersiz alanlara intravenöz kateter yerleştirilmesi uygun değildir.